

A 7. osztályban az 1848-as események kerülnek középpontba. Itt már a kiselőadásokon kívül pályázatokat is szoktunk hirdetni egy-egy résztémával kapcsolatban. Pl.: a környékünkön történt hadmozdulatok, a hősi halottak városunkban stb.

A 8. osztályban a világháborúkkal foglalkozunk részletesen. Itt már riportokat szoktak készíteni az eseményekben résztvevővel. A személyes emlékek, élmények, mély benyomást gyakorolnak a gyerekekre.

A Hon- és népismeret tantárgy minden eddiginél több lehetőséget biztosít a mezőkövesdi emberek életének megismerésére. Pl. tantervi anyag az építkezési formák, lakóházak, berendezések, eszközök, használati tárgyak alapos megismerése. Bőségesen van idő és lehetőség a matyó hagyományok megismerésére is. Az ének és rajzórák adta lehetőségek ugyancsak színesek lehetnek.

Segítik munkánkat a videofilmek, a könyvtár által meghirdetett versenyek (Ki tud többet Mezőkövesdről), a kiállítások, amikre mindig elvisszük a gyerekeket.

A hagyományok ápolása fontos feladat tanórákon és tanórákon kívül is. A lehetőség megvan, de csak azok tudnak élni is vele igazán, akiknek belülről, szívből jön az igény.

Gánóczy Zoltánné

Honismereti táborok a balkányi Szabolcs Vezér Általános Iskola és Diákotthonban

*„Egy nemzet csakis úgy tud megmaradni,
ha megőrzi és vallásos kegyelettel ápolja
őseinek, elődeinek hagyatékát.”
Badiny Jós Ferenc*

Iskolánkban kilencedik éve szervezünk honismereti táborokat. Kezdetben nyaranta csak egy napközis jellegű táborra futotta lehetőségeinkből, míg az utóbbi négy évben egy napközis jellegű – kisebb költségű – 5-6 napos és egy bodrogházi 7-8 napos tábort valósítottunk meg. Annak ellenére, hogy iskolánk és az egyházak tanulóink számára tartalmas nyári időtöltést

Kisrozágyon a honfoglaláskori emlékparkban

szerveznek: sporttábort (kézilabda, úszás) a Balaton mellett (görög katolikus egyház) és Bereksárdon (református egyház), továbbá két évente az Erdélyben található Medgyesen is táborozhatnak, honismereti táborainkban minden évben túljelentkezés van, sajnos, az igényeket nem tudjuk teljes mértékben kielégíteni. Ennek az a fő oka, hogy a kirándulásainkhoz szolgáló iskolabusz csak harminc főnek nyújt kényelmes és biztonságos utazást. Igaz, az 1997/98-as tanévben két helybeli vállalkozó által rendelkezésünkre bocsátott autóbusszal egy héten keresztül – három pedagógus irányításával és négy főiskolai hallgató közreműködésével – csaknem száz tanulónak adtunk lehetőséget, hogy kézműves foglalkozásainkon (kosárfonás, korongozás, ostorfonás, origami, gyöngyfűzés), szatmári és szabolcsi kirándulásokon ismerkedjenek meg megyénk múltjával, hagyományaival és történelmi emlékhelyeivel. Táborainkat az utóbbi négy évben megyénken kívüli szálláshellyel rendelkező helyszíneken is szervezzük. Ez utazási költségeinket nagymértékben megnövelte, ezért a táboros gyermekek létszámát csökkentenünk kellett, hogy iskolánk buszát igénybe vehessük.

Felvetődhet a kérdés, hogy mi hívta életre a honismereti táborokat iskolánkban, ha ilyen, az előzőekben gazdag nyári programokban vehetnek részt tanulóink?

Kilenc évvel ezelőtt szereztem meg első diplomámat. Szülőfalunkba hazakerülve kollégáimmal tapasztalhattam, hogy a tanítási szünetekben már nincsenek olyan tartalmas időtöltést nyújtó nyári programok, táborok, mint a mi gyermekkorunkban. Falunk, környezetünk történelméről is minimális volt a gyermekek ismerete. Ezen szerettem volna változtatni. Olyan tábort akartunk, amely nem csupán gyermekmegőrzés, ahol a tanári felügyeleten kívül semmit nem nyújtanak, hanem olyat, ahol a gyerekek változatos programokon vehetnek részt. Megismerkedhetnek Balkány, szűkebb szülőföldünk történelmével, néprajzával. Ráébreszthetjük őket és szüleiket, hogy milyen sok a látnivaló. Több száz éves kúriák, kastélyok, templomok, új ismereteket nyújtó múzeumok, természetvédelmi területek vannak a mi megyénkben is. Rádöbbenhetnek, hogy nem külföldi kirándulások után kellene elsősorban vágyakozni, hanem megismerni és megismertetni követlen szülőföldünket, ami alapja lehet egy egészséges magyarságtudat kialakulásának és továbbfejlesztésének. Persze, nem utolsósorban ezek az új információk, amiket játszva, szórakozva ismernek meg a gyermekek, jó alapokat nyújthatnak az iskolai tantárgyak, a rajz, a művészettörténet, a hon- és népismeret, a történelem és a magyar órákon is.

Tapasztalataim szerint azok a tanulók vesznek részt elsősorban a honismereti táborokon, akiket megérintettek a harmadik és negyedik osztályos olvasókönyvekben található történel-

A nagykövesdi vár romjainál

mi olvasmányok, továbbá a történelem tantárgyat kedvelő felsősök, azok a diákok, akiket szüleik időhiány miatt nem tudnak elvinni kirándulni. És ne feledkezzünk meg azokról a gyermekekről se, akik csak azért jönnek, mert szüleik munkahelyi elfoglaltsága miatt nem tudják gyermekeik felügyeletét másként megoldani. Igaz, az utóbbi kategóriába tartozó tanulók létszáma az évek során – ahogy bővültek a táborozási lehetőségek intézményünkben – a minimálisra zsugorodott.

Mit nyújtanak a táborok a tanulóknak? Szép, kellemes természeti környezetben ismerkedhetnek meg a magyarság és a nemzetiségek múltjával, építészeti emlékeivel, hagyományival. A múzeumok, az ősi várak, templomok mellett persze jut idő a strandra, horgászatra, számháborúra is. A programokat a honismereti szakkörön a gyermekek részvételével készítjük elő. Közösen tervezzük az útvonalat, a látnivalókat. A programok színhelyein idegenvezetők, a szervező pedagógusok és a résztvevő gyermekek tartanak kisebb ismertetőket a fontosabb tudnivalókról. A helyszínrre mindig felkészülve érkezünk, hogy tanulóink pontos képet kaphassanak a megtekinthető épületről, várról vagy a múzeumban kiállított tárgyak múltjáról, jelenéről. Az új ismeretekről a megismerési folyamatban nem akarunk mindent elmondani diákjainknak, meghagyjuk számukra az eddigi ismereteikből és a hallottakból kialakuló önálló felismerés örömét is.

Honismereti táboraink első három évében videofelvételeket is készítettünk a táborig programokról, a történelmi emlékhelyeken való látogatásokról. Kétségtelenül több előnye is van ennek. A felvételeket lemásolva a szülők tartós emléket kaphatnak gyermekeik kirándulásairól, továbbá intézményünk is használhatja ezeket, mint az iskolának készített taneszközt. Előnye, hogy bármikor felhasználható az iskolai tananyagban, míg egy tanulmányi kirándulást és témáját nehéz lenne időben egyeztetni a tanórai tanítással. Napjainkban „csak” fényképeket készítünk a programokról, de az oktatásban ez is jól alkalmazhatók (diaképek, fényképek), hiszen az együtt közösen átélt élmény közelebb hozhatja például egy építészeti stílus vagy kor megértését is.

A fiatalok múltunkhoz való kötődését nemcsak táboraink, hanem a honismereti szakkör és a gyűjtőmunka is növeli. Igaz, egyre nehezebb a tanórákon nagyszerűen felhasználható régi tárgyak gyűjtése. A gyűjtés megszervezésének kezdetén igen sok tárggyal gazdagodott honismereti termünk, az elmúlt években pedig egyre kevesebbel. A gyűjtött anyagot lehetőségeinkhez mérten már többször kiállítottuk községi rendezvényeinken, iskolánk névadó ünnepén. Sokat jelent, hogy mit mesélnek otthon a gyerekek arról, amit láttak, meg arról, hogy érezték magukat a táborban, a rendezvényeken. A visszajelzések jók!

Tevékenységünk nyomán már nemcsak a gyermekek, hanem a felnőttek is igénylik az ilyen irányú ismereteket, élményeket. A pedagógus iskolán kívül is pedagógus marad. Így augusztus hónapban a szülőkre gondolva, apukáknak, anyukáknak szervezünk honismereti kirándulást a Zemplén-hegységbe, ahol majd kicsit bővebben ismerkedhetnek hazánk itteni történelmének színhelyeivel.

Az elmúlt kilenc év – amióta szervezem honismereti kirándulásainkat és nyári táborainkat – a tanévközi helytörténeti előadások és versenyek megerősítettek abban, hogy jó úton haladunk, és szükség van a honismereti munkára. Szükség van rá, hogy ismerjük és megszerettessük szülőhelyünk, hazánk történelmét az arra fogékonyakkal. Fontos, hogy ismerjük azt a földet, ahol élünk, büszkéek legyünk rá, büszkén valljuk magunkat magyarnak. Ismernünk kell környezetünk múltját, hagyományait, a régi épületeinkről szóló történeteket, az öreg fákról, virágokról szóló meséket. Mindannyiunknak múltja ott él a régi fákról, mohos kövekről, romba dőlő várakról szóló mesékben, mondákban!

Jó munkát akkor végzünk ha mi is hozzájárulunk ahhoz, hogy a felnövekvő nemzedékben és szüleikben megfogalmazódjanak a számunkra legfontosabb igék: „Itt élned, halnod kell...”

Molnár Zoltán